

הפוליטיקה של הכלכלה: סוגיות עכשוויות (01-3797-1031)

ד"ר רונן מנדלקרן

ronen.mandelkern@gmail.com

שעת קבלה: נפתלי 532, יום ב' 00:13-00:12 (במהלך הסמסטר; בתיאום מראש בחופשות)
ניתן לתאם שעות קבלה נוספות במייל

כללי ומטרות

כלכלה ופוליטיקה הם שני תחומים השזורים זה בזה, והבנה של התהליכים המתרחשים בכלכלת השוק בת-זמננו מותנית בהכרת הכוחות והתהליכים הפוליטיים שעומדים מאחוריהם. לאור זאת, הקורס מתמקד באופן שבו המפגש – בין אינטרסים כלכליים ופוליטיים, מוסדות חברתיים ומדינתיים, ורעיונות תיאורטיים ונורמטיביים – מעצב את העולם הכלכלי-פוליטי בו אנו פועלים. בפרט, נעסוק באינטרסים, הרעיונות והמוסדות שעומדים מאחורי ההתפתחות של תופעות מרכזיות כמו גלובליזציה וליברליזציה כלכלית, התגברות אי-השוויון, משברים כלכליים, כלכלת העידן הדיגיטלי והכלכלה הפוליטית של האיחוד האירופי.

מטרת הקורס היא לעמוד על מורכבותן של התופעות הכלכליות-פוליטיות שנדון בהן ועל האופנים הרבים, לעתים סותרים, בהם ניתן לפרש ולהסביר אותן. בהתאם לכך, הדיונים בקורס יתבססו על הכרות והשוואה בין מגוון גישות תיאורטיות. הקורס יפתח בקריאה מעמיקה במספר עבודות שהתבססו שהפכו לקלאסיקה של ספרות הכלכלה הפוליטית. אף שעבודות אלו נכתבו במחצית המאה ה-20, יש בהן כדי להאיר את השאלות הכלכליות-פוליטיות שאנו מוטרדים בהן כיום.

במהלך הקורס נכיר מושגים מעולם הכלכלה שעשויים להיות זרים למי שאינם בקיאים בתחום, אולם הדבר נלקח בחשבון ואין ציפייה מן המשתתפים בקורס להגיע עם רקע מוקדם בכלכלה. עם זאת, זהו אתגר שצריך להילקח בחשבון ומגביר את החשיבות, הגבוהה ממילא, של השתתפות רציפה ומתמדת בשיעורים ומילוי הולם של כל מטלות הקורס ובייחוד של מטלות הקריאה.

מטלות ומבנה הציון

1. דוחות קריאה קצרים שיעורים בכל אחד מהשיעורים 2 עד 5, 5% לכל דוח, סה"כ 20%.
2. הצגת מאמר בכיתה (ובכתב) (10%)
3. עבודה מסכמת (70%)
4. נוכחות חובה. יותר מארבע היעדרויות לא מוצדקות לא יאפשרו הגשת עבודה.

דוחות קריאה קצרים (שיעורים 2-5)

- עליכם לקרוא את פריט הקריאה הרלוונטי בעיון ולכתוב דוח קריאה קצר, של עד חצי עמוד, שיכלול: 1. ציטוט מתוך הטקסט של משפט מפתח או מספר משפטי מפתח בודדים, כולל הפנייה למספר העמוד המדויק; הסבר של פיסקה או שתיים – מדוע בחרתם/ן בציטוט זה.
- את דוחות הקריאה יש להגיש עד תחילת אותו השיעור באמצעות המייל/מודל.
- אי הגשה של שני דוחות או יותר לא תאפשר לקבל ציון בקורס.

הצגת מאמר בכיתה (שיעורים 6-12)

- המשתתפים בקורס יציגו בכיתה את אחד מן המאמרים בקורס, כחלק מהדיון בשיעור. חלוקת המאמרים תתבצע במהלך השבועות הראשונים של השיעור ובהתאם למספר המשתתפים בקורס.
- הצגת המאמר בכיתה תלווה בהגשת דוח קריאה מורחב (עד שני עמודים). הנחיות מפורטות יינתנו בתחילת הקורס.
- הצגת מאמר בכיתה היא תנאי לקבלת ציון בקורס.

עבודה מסכמת

- העבודה המסכמת (2,500-3,000 מילים) תעסוק באחד ממספר נושאים לבחירה שיינתנו במהלך הסמסטר.
- הנחיות מפורטות לכתובת העבודה יינתנו במהלך הסמסטר.

מבנה הקורס ורשימת קריאה (כל הפריטים הם חובה, אלא אם צוין אחרת)

חלק א' – יסודות קלאסיים

שיעור 1: כלכלה פוליטית קלאסית – מסמית' ועד מארקס וליסט.

קריאת רשות:

Clift, Ben. 2014. *Comparative Political Economy: States, Markets and Global Capitalism*. Palgrave Macmillan, **Chapter 3**.

Caporaso, James A., and David P. Levine. 1992. *Theories of Political Economy*. Cambridge; New York: Cambridge University Press, **Chapters 2&3**.

היילברונר, רוברט. 2011. הפילוסופים הארציים: חייהם, ימיהם ורעיונותיהם של הוגי הכלכלה הגדולים. ירושלים: שלם, פרקים ג'-ד', ו'. (זמין גם בגרסת המקור, באנגלית)

שיעור 2: קלצ'קי

Kalecki, Michal. 1943. "Political Aspects of Full Employment." *Political Quarterly* 14 (4): 322–31.

שיעור 3: פולני (מיקוד קריאה יינתן בראשית הסמסטר)

Polanyi, Karl. 2001 [1944]. *The Great Transformation: The Political and Economic Origins of Our Time*.

שיעור 4: שומפטר (מיקוד קריאה יינתן בראשית הסמסטר)

Schumpeter, Joseph A. 2008 [1950]. *Capitalism, Socialism, and Democracy*.

קריאת רשות: היילברונר, הפילוסופים הארציים, פרק י'.

שיעור 5: אולסון (מיקוד קריאה ינתן בראשית הסמסטר)

Olson, Mancur. 1971. *The Logic of Collective Action: Public Goods and the Theory of Groups*. Cambridge, Mass.: Harvard University Press.

———. 1993. "Dictatorship, Democracy, and Development." *The American Political Science Review* 87 (3): 567–76.

חלק ב' – סוגיות מתמשכות

שיעור 6: גלובליזציה וליברליזציה כלכלית

Rodrik, Dani. 2000. "How Far Will International Economic Integration Go?" *The Journal of Economic Perspectives* 14 (1): 177–86.

הארווי, דייוויד. 2015. קיצור תולדות הנאו-ליברליזם. ירושלים: מולד. פרקים א'-ג'. (זמין גם בגרסת המקור שיצאה באנגלית ב-2005)

קריאת רשות:

Cerny, Philip G. 1994. "The Dynamics of Financial Globalization: Technology, Market Structure, and Policy Response." *Policy Sciences* 27 (4): 319–42.

Fourcade-Gourinchas, Marion, and Sarah L. Babb. 2002. "The Rebirth of the Liberal Creed: Paths to Neoliberalism in Four Countries." *American Journal of Sociology* 108 (3): 533–79.

Hall, Peter A., and David W. Soskice. 2001. *Varieties of Capitalism: The Institutional Foundations of Comparative Advantage*. Oxford England; New York: Oxford University Press (Introduction).

Levinson, Marc. 2009. "Freight Pain." *Foreign Affairs*, February 5.
<https://www.foreignaffairs.com/articles/2008-11-01/freight-pain>.

Scholte, Jan Aart. 1997. "Global Capitalism and the State." *International Affairs* 73 (3): 427–52.

שיעור 7: מדינת הרווחה

Van Kersbergen, Kees, and Anton Hemerijck. 2012. "Two Decades of Change in Europe: The Emergence of the Social Investment State." *Journal of Social Policy* 41 (3): 475–92.

קריאת רשות:

Colin, Nicolas, and Bruno Palier. 2015. "The Next Safety Net." *Foreign Affairs*, September 3. <https://www.foreignaffairs.com/articles/2015-06-16/next-safety-net>.

Esping-Andersen, Gøsta. 1990. "The Three Political Economies of the Welfare State." *International Journal of Sociology* 20 (3): 92–123.

Korpi, Walter, and Joakim Palme. 2003. "New Politics and Class Politics in the Context of Austerity and Globalization: Welfare State Regress in 18 Countries, 1975–95." *American Political Science Review* 97 (03): 425–46.

Pierson, Paul. 1996. "The New Politics of the Welfare State." *World Politics* 48 (2): 143–79.

שיעור 8: אי-שוויון

Hacker, Jacob S., and Paul Pierson. 2010. "Winner-Take-All Politics: Public Policy, Political Organization, and the Precipitous Rise of Top Incomes in the United States." *Politics & Society* 38 (2): 152–204.

קריאת רשות:

Inglehart, Ronald. 2016. "Inequality and Modernization." *Foreign Affairs*. January 26. <https://www.foreignaffairs.com/articles/2015-12-14/inequality-and-modernization>. (ומאמרים נוספים מאותו הגיליון של כתב העת)

פיקטי, תומס. 2011. האם הקפיטליזם של המאה ה-21 יהיה לא שוויוני כמו זה של המאה ה-19? ירושלים: מכון ון ליר בירושלים. (תמצית של הרעיונות המרכזיים המופיעים ברב-המכר שהתפרסם באנגלית ב-2014)

שיעור 9: הפרטה ורגולציה

Levi-Faur, David. 2005. "The Global Diffusion of Regulatory Capitalism." *Annals of the American Academy of Political and Social Science* 598: 12–32.

Peters, John. 2012. "Neoliberal Convergence in North America and Western Europe: Fiscal Austerity, Privatization, and Public Sector Reform." *Review of International Political Economy* 19 (2): 208–35.

קריאת רשות:

Levy, Jonah D., ed. 2006. *The State after Statism: New State Activities in the Age of Liberalization*. Cambridge, Mass: Harvard University Press.

חלק ג' – עניינים בוערים

שיעור 11: פיננסיליזציה

Zwan, Natascha van der. 2014. "Making Sense of Financialization." *Socio-Economic Review* 12 (1): 99–129.

קריאת רשות:

Callaghan, Helen. 2015. "Who Cares about Financialization? Self-Reinforcing Feedback, Issue Salience, and Increasing Acquiescence to Market-Enabling Takeover Rules." *Socio-Economic Review* 13 (2): 331–50.

שיעור 12: המשבר הפיננסי של 2008

- Pontusson, Jonas, and Damian Raess. 2012. "The Politics of Economic Crisis in Historical-Comparative Perspective." *Swiss Political Science Review* 18 (4): 502–7.
- Streeck, Wolfgang. 2011. "The Crises of Democratic Capitalism." *New Left Review*, no. 71 (October): 5–29.

קריאת רשות:

- Blyth, Mark. 2013. "Paradigms and Paradox: The Politics of Economic Ideas in Two Moments of Crisis." *Governance* 26 (2): 197–215.
- Crouch, Colin. 2009. "Privatised Keynesianism: An Unacknowledged Policy Regime." *British Journal of Politics & International Relations* 11 (3): 382–99.
- Mandelkern, Ronen. 2016. "Explaining the Striking Similarity in Macroeconomic Policy Responses to the Great Recession The Institutional Power of Macroeconomic Governance." *Comparative Political Studies* 49 (2): 219–52.
- Streeck, Wolfgang. 2014. *Buying Time: The Delayed Crisis of Democratic Capitalism*. Brooklyn, NY: Verso.

שיעור 13: משבר האיחוד האירופי

- Nölke, Andreas. 2016. "Economic Causes of the Eurozone Crisis: The Analytical Contribution of Comparative Capitalism." *Socio-Economic Review* 14 (1): 141–61.

קריאת רשות:

- Scharpf, Fritz W. 2010. "The Asymmetry of European Integration, or Why the EU Cannot Be a 'social Market Economy.'" *Socio-Economic Review* 8 (2): 211–50.
- Schmidt, Vivien A. 2016. "Reinterpreting the Rules 'by Stealth' in Times of Crisis: A Discursive Institutional Analysis of the European Central Bank and the European Commission." *West European Politics*, 1–21.
- Woodruff, D. M. 2016. "Governing by Panic: The Politics of the Eurozone Crisis." *Politics & Society* 44 (1): 81–116.

שיעור 14: כלכלת העידן הדיגיטלי – עולם חדש מופלא?

חומרי הקריאה יעודכנו בהמשך.